

Institut za arheologiju

Institute of archaeology

2. međunarodni znanstveni skup srednjovjekovne arheologije

2nd International Conference of Mediaeval Archaeology

Srednjovjekovna naselja u svjetlu arheoloških izvora

Mediaeval Settlements in the Light of Archaeological Sources

Knjiga sažetaka/Book of Abstracts

Zagreb
2. - 3. 6. 2015.

2. međunarodni znanstveni skup srednjovjekovne arheologije
2nd International Conference of Mediaeval Archaeology

**SREDNJOVJEKOVNA NASELJA
U SVJETLU ARHEOLOŠKIH
IZVORA**

**MEDIAEVAL SETTLEMENTS
IN THE LIGHT OF
ARCHAEOLOGICAL SOURCES**

Knjiga sažetaka/Book of Abstracts

Institut za arheologiju / Institute of archaeology
Zagreb

2. - 3. 6. 2015.

IMPRESSUM

Nakladnik/Publisher
INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief
Tajana SEKELJ IVANČAN

Grafičko oblikovanje/Graphic design
Računalni slog/Layout
Hrvoje JAMBREK

Tisak/Printed by
Tiskara Zelina d.d., Sv. I. Zelina

Naklada/Issued
150 primjeraka/150 copies

ISBN 978-953-6064-20-5

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000901492.

<http://www.iarh.hr>

2. međunarodni znanstveni skup srednjovjekovne arheologije

2nd International Conference of Mediaeval Archaeology

Institut za arheologiju

Institute of archaeology

Zagreb

2. - 3. 6. 2015.

Organizator skupa/ Conference organized by:

Institut za arheologiju
Ulica Ljudevita Gaja 32
HR-10000 Zagreb

Za organizatora/ Conference organizer:

dr. sc. Tajana Sekelj Ivančan

Znanstveni i organizacijski odbor/

Scientific and Organizational Committee:

dr. sc. Tajana Sekelj Ivančan

dr. sc. Tatjana Tkalčec

dr. sc. Siniša Krznar

dr. sc. Juraj Belaj

Pomoć u realizaciji skupa/ With the help of:

Kristina Turkalj

Mjesto održavanja/ Address of the Conference:

Matica Hrvatska
Strossmayerov trg 4
10000 Zagreb

PROGRAM PREDAVANJA

Utorak – 2. lipnja 2015. godine

- 8.30 – 9.00 Registracija sudionika
- 9.00 – 9.10 Otvaranje skupa, pozdravni govori (Tajana Sekelj Ivančan; Tatjana Tkalčec; Marko Dizdar, ravnatelj Instituta za arheologiju)
- Moderator: **Tatjana Tkalčec**
- 9.10 – 9.20 **Tajana Sekelj Ivančan:** Stanje istraživanja srednjovjekovnih naselja na prostoru sjeverne Hrvatske (uvodnik)
- 9.20 – 9.40 **Miklós Takács:** Arheološka istraživanja naseobina 7.-13. stoljeća u Mađarskoj u zadnjih nekoliko decenija (pozvano predavanje)
- 9.40 – 10.00 **Rozália Bajkai:** Interpretation Possibilities and Methods of Late Avar Age Settlements from NE Hungary
- 10.00 – 10.20 **Szabina Merva:** Old and new Research Questions and possible Interpretations concerning the Archaeology of the 10th -11th Century Settlements in Hungary
- 10.20 – 10.40 **Milan Procházka, Petr Menšík, Josef Hložek:** Metodologija i doprinos arheologije srednjovjekovnih naselja u Češkoj tijekom 20. i početkom 21. stoljeća
- 10.40 – 11.00 Rasprava
- Pauza za kavu*
- • • •
- Moderator: **Tatjana Tkalčec**
- 11.30 – 11.50 **Mitja Guštin:** Rezultati arheoloških istraživanja srednjeg vijeka u Prekmurju
- 11.50 – 12.10 **Daša Pavlović:** Viriti u ranosrednjovjekovne kuhinje ili

pokušaj određivanja namjene objekata s nalazišta Nova tabla kod Murske Sobote (Slovenija)

- 12.10 – 12.30 **Andrej Magdič:** Vprašanje kontinuitete srednjeveške poselitve slovenskega Pomurja in Podravja
- 12.30 – 12.50 **Špela Karo:** Arheološko najdišče Gradišče nad Bašljem: pretekle raziskave in njegov raziskovalni potencial
- 12.50 – 13.10 **Bekić Luka:** Karakter naselja Varaždin-Brezje u okviru ranosrednjovjekovne organizacije naselja
- 13.10 – 13.30 Rasprava

Pauza za ručak

• • • •

Moderator: **Tajana Sekelj Ivančan**

- 15.00 – 15.20 **Ivan Valent, Ivan Zvijerac:** Okoliš kao faktor naseljavanja u razdoblju ranog srednjeg vijeka na prostoru koprivničke i đurđevačke Podravine
- 15.20 – 15.40 **Silvija Salajić:** Sveti Đurađ-istok kod Virovitice
- 15.40 – 16.00 **Krešimir Filipec:** Srednjovjekovna keramika s lokaliteta Stari Jankovci-Gatina
- 16.00 – 16.20 **Andreja Kudelić, Ina Miloglav, Filomena Sirovica, Dinko Tresić Pavičić:** Terenski pregled gornje Podravine – analiza učestalosti i distribucije srednjovjekovnog i novovjekovnog površinskog materijala
- 16.20 – 16.40 **Robert Čimin:** Prilog poznavanju prehrambenih navika u kasnom srednjem vijeku
- 16.40 – 17.00 Rasprava

Pauza za kavu

• • • •

Moderator: Juraj Belaj

- 17.30 - 17.50 Pia Šmalcelj Novaković, Tomislav Hršak: Doprinos proučavanju ranosrednjovjekovnih naselja na prostoru Đakovštine – primjer lokaliteta Selci Đakovački-Kaznica-Rutak
- 17.50 – 18.10 Tatjana Tkalčec, Tajana Sekelj Ivančan, Hrvoje Kalafatić: Srednjovjekovna naselja u Čepinskim Martincima
- 18.10 – 18.30 Fabijan Novak, Antonia Oroz, Stjepan Tomić, Krešimir Filipec: Srednjovjekovna keramika iz lončarske peći s lokaliteta Privlaka-Gole njive
- 18.30 – 18.50 Vesna Manojlović Nikolić: Nalazi astragala sa srednjovekovnih lokaliteta u Srbiji: moguća značenja i tumačenja
- 18.50 – 19.10 Rasprava
- 19.10 – 20.00 Sekcija: poster

Srijeda – 3. lipnja 2015. godine

- 8.30 – 9.00 Registracija sudionika
- Moderator: Siniša Krznar
- 9.00 – 9.20 Nina Antičić: Srednjovjekovno nalazište Kobilić u Turopolju
- 9.20 – 9.40 Marina Sečkar: Peć u svakodnevnom životu kasnog srednjeg vijeka
- 9.40 – 10.00 Marina Šiša Vivek, Ina Miloglav: Naseljavanje Turopolja u kasnom srednjem vijeku – lokalitet Mrkopolje
- 10.00 – 10.20 Maša Udovičić, Leo Filip Grbac, Krešimir Filipec: Kasnosrednjovjekovna keramika s lokaliteta Stružani-Bregovi
- 10.20 – 10.40 Marija Mihaljević: Novootkrivena kasnosrednjovjekovna naselja

tijekom zaštitnih arheoloških istraživanja na trasi plinovoda
Nova Kapela-Požega

10.40 – 11.00 Rasprava

Pauza za kavu

• • • •

Moderator: Siniša Krznar

11.30 – 11.50 **Lujana Paraman, Šime Vrkić:** Naselja ranog i kasnog srednjeg vijeka na lokalitetu Stara Branjevina kod Našica

11.50 – 12.10 **Marija Šiša Vivek:** Srednjovjekovno naselje na lokalitetu Ivandvor kod Đakova

12.10 – 12.30 **Anita Ivanković:** Srednjovjekovno naselje na položaju Đakovo-Franjevac (analiza i interpretacija)

12.30 – 12.50 **Ana Azinović Bebek, Ivana Hirschler Marić, Andrej Janeš:** Stari Perkovci-Sela, ruralno naselje 14. stoljeća

12.50 – 13.10 **Kornelija Minichreiter, Zorko Marković:** Arheološka slika kasnosrednjovjekovnoga naselja Kisújlak na zemljištu Bentež kod Beketinaca

13.10 – 13.30 Rasprava

Pauza za kavu

• • • •

Moderator: Juraj Belaj

14.00 – 14.20 **Ivana Ožanić Roguljić, Anita Rapan Papeša:** Srednjovjekovni nalazi s lokaliteta Liskovac – Južna obilaznica Vinkovaca

14.20 – 14.40 **Anita Rapan Papeša, Danijel Petković:** Kako arheologija pomaže tumačenju povijesnih izvora: primjer triju Zablaca u okolici Vinkovaca

14.40 – 15.00	Marija Mihaljević, Marina Matković: Cage – srednjovjekovni posjed Ljesnica?
15.00 – 15.20	Vesna Bikić: Živeti u rovu: osobenosti topografije srednjovekovnog Beograda
15.20 – 15.40	Andrea Rimpf: Iločka tvrđava u osmanskom razdoblju
15.40 – 16.00	Rasprava
16.00	Završna riječ i završetak skupa

POSTERI

Dragana Rajković, Tomislav Hršak: Rezultati zaštitnih arheoloških istraživanja na nalazištu Petrijevci-Bakovac

Tajana Sekelj Ivančan: Ranosrednjovjekovno naselje u Virju

Marko Dizdar, Tajana Sekelj Ivančan: Arheološko nalazište Slatina-Turbina I

Marko Dizdar, Tatjana Tkalčec: Kasnosrednjovjekovno naselje Poljana Križevačka 1

Daria Ložnjak Dizdar, Tatjana Tkalčec: Kasnosrednjovjekovno naselje Poljana Križevačka 2

Tatjana Tkalčec, Tajana Sekelj Ivančan: Buzadovec-Vojvodice, kasnosrednjovjekovno naselje

Marko Dizdar, Daria Ložnjak Dizdar, Tajana Sekelj Ivančan: Arheološko nalazište Grabrić

Goran Skelac: Čeminac i Ciglana-Zeleno polje: lokaliteti na trasi magistralnog plinovoda Belišće–Osijek

Blanša Maljković, Helena Nodilo: Bobovište i Hrušćik-Brodišće (lokaliteti na trasi obilaznice Slatine)

Georheo d.o.o: Srednjovjekovni lokaliteti na trasi plinovoda Slobodnica – Donji Miholjac – Dravaszerdahely

Zorko Marković, Katarina Botić: Nove spoznaje o naseljima srednjega vijeka u našičkom kraju

Bartul Šiljeg: Srednjovjekovna naselja i zračna arheologija u nizinskoj Hrvatskoj

Andrija Nakić: Arheološko nalazište Beli Manastir - Sudaraž

Tomislav Hršak, Zvonko Bojčić: Štrosmajerovac – Pustara, kasnosrednjovjekovno naselje

Tomislav Hršak, Zvonko Bojčić: Rezultati zaštitnih arheoloških istraživanja na nalazištu Krnjice – Jelanje kod Donjih Andrijevac

Tatjana Tkalčec: Kasnosrednjovjekovno naselje na položaju Donji Miholjac-Đanovci

SAŽECI PREDAVANJA

Miklós Takács

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézet (Budapest)

Arheološka istraživanja naseobina 7.-13. stoljeća u Mađarskoj u zadnjih nekoliko decenija

U izlaganju želim prikazati najvažnije pravce razvoja arheološkog istraživanja ranosrednjovjekovnih naseobina u Mađarskoj od kraja 1980-tih godina do 2014. godine. To je vremenski period naglog razvoja ove znanstvene struke, naročito u smislu obima terenskih istraživanja. Naime, od 1988. godine veoma je obimna izgradnja infrastrukture, većinom autoputova i pre gradnji tih putova, kao i gradnja velikih centara za opskrbu, kojom prigodom su provođena i velika zaštitna arheološka istraživanja. U većini slučajeva bila su to iskopavanja u obimu od nekoliko hektara, nekad i od više desetina hektara. Otkriveni su dijelovi otprilike 450 naselja iz 7.-8., 9., te 10.-13. stoljeća, u ukupnoj veličini tlocrta 800-1000 hektara, ako se zbroje površine svih iskopavanja. Kako je većina ovih zaštitnih iskopavanja još neobjavljena (ne samo u odnosu na naseobine iz 7.-13. stoljeća, nego i uopće) mađarska se arheologija nalazi u jednoj prelaznoj fazi.

U izlaganju ću predstaviti glavne moguće istraživačke strategije za što brže i detaljnije publiciranje ovih iskopavanja, s posebnim osvrtom na rad istraživačke grupe predvođene od mene samog. Nakon toga ću se osvrnuti i na glavne pravce arheološkog istraživanja srednjovjekovnih naseobina u Slovačkoj, zapadnoj Rumunjskoj (Transilvaniji), kao i u Vojvodini, budući da su i ti dijelovi Karpatske kotline pripadali području Avarskog Kaganata, kao i Ugarske u doba Arpadovića.

Rozália Bajkai

Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences, Archaeological Institute (Budapest)

Interpretation Possibilities and Methods of Late Avar Age Settlements from NE Hungary

The Late Avar Age in the Carpathian Basin means the 8-9th century, the time of the formation of a unified material culture against the diversity of the previous centuries. The apparent unit was represented on the level of settlements by features dug into the ground: pits of different forms, ditches, wells, outdoor ovens, and so called

pit houses with an oven and post holes. The ceramic was tempered with grained quartz sand and small pieces of stone, turned on a slow wheel. They had rough surface and were decorated with carved straight or wavy lines. Looking closely, the details of the settlement features are more diverse, not even their functions are clear. Through three attributes (technology, form and decoration) the ceramic sherds can be described more detailed, which can also present the difference between settlements. Analysing the stone material of a settlement is still a marginal research topic in this period, however it involves huge potential. In previous research, archaeological sites far from each other were compared; nowadays the research topics are shifting toward analysing smaller areas, microregions. In my paper I intend to present settlements from NE Hungary, which seem contemporary, and still show different pictures. A complex evaluation of the settlements can bring us closer to the everyday life and activity of its inhabitants, especially to their craftsmanship.

Szabina Merva

Research Center for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences, Institute of Archaeology (Budapest)

Old and new Research Questions and possible Interpretations concerning the Archaeology of the 10th -11th Century Settlements in Hungary

The paper's aim is to present the old and the new research questions, as well as the changing approach and way of interpretation in the settlement archaeology of the so called early Árpád Age, that is the 10-11th century, the first period after the Hungarian Conquest time in the Carpathian Basin. Within the framework of the presentation, after summing up briefly the history of the ceramic and the settlement research, the author discusses the current problematic points and the available data. Before starting to deal with any field of survey, as the starting-point, evidently the author should discuss the chronology first and the experiments, which are in process, in order to refine the dating. Besides this subject, the second part of the lecture is specifically about how we can delineate the various husbandry strategies in the given period. The problematic points are shown through some 10-11th-century sites along the Danube, in N-Hungary.